

## **E. Những nhận thức sai lạc về ngũ hành hiện đang tồn đọng:**

**1. Nét chung nhất, đa số tài liệu hiện đại từ Phương Đông đến Phương Tây đều cho rằng bản chất của ngũ hành là 5 yếu tố cấu thành mọi vật chất trong vũ trụ. Xin dẫn hai đoạn văn làm ví dụ:**

a. Sách những cây thuốc và vị thuốc Việt Nam của Đỗ Tất Lợi (in lần thứ ba, có sửa chữa và bổ sung), nhà xuất bản khoa học và kỹ thuật Hà nội 1977, trang 19, viết về học thuyết ngũ hành:

"Thuyết ngũ hành về căn bản cũng là một cách biểu thị luật mâu thuẫn đã giới thiệu trong thuyết âm dương, nhưng bổ sung và làm cho hoàn bị hơn.

Ngũ hành là kim, mộc, thủy, hỏa, thổ. Người xưa cho rằng mọi vật trong vũ trụ đều chỉ do 5 chất đó phối hợp với nhau mà tạo nên,...

b. Trong một tờ báo khoa học trước đây có bài khí, âm dương, ngũ hành, bát quái" tác giả Quang Đạm đã viết:

"Ngũ hành, các triết gia Nho giáo thừa xưa trình bày Khí, nói theo ngôn ngữ chúng ta ngày nay, như là nguyên tố duy nhất cấu tạo nên vũ trụ vạn vật. Đồng thời cũng trình bày những vật thể do khí cấu thành mà chúng ta ngày nay có thể coi là những nguyên liệu cơ bản để tạo ra các vật thể khác. Những vật thể nguyên liệu ấy là ngũ hành, (năm hành), cụ thể là: kim (kim loại, bao gồm sắt, chì, đồng, kẽm, vàng, bạc ...). - mộc - (gỗ, bao gồm tất cả các loài cây cối) - thủy - (nước, bao gồm mọi chất lỏng). - hỏa - (lửa, bao gồm mọi chất đang cháy) và - thổ- (đất, bao gồm đất cát).... "

Loại nhận định này trên cơ sở cho rằng ngũ hành là triết học duy vật sơ khai của cổ nhân. Theo tôi, hai tác giả Đỗ Tất Lợi và Quang Đạm có thể trong quá trình sưu tầm tài liệu để viết những đoạn văn trên đã gặp phải những quan điểm duy vật sơ khai trong nhãn quan của con người thời nay để xem xét thành tựu khoa học của thời xưa, cho nên khó mà miêu tả nổi những quy luật đó. Trong bài của tác giả Quang Đạm vừa trích trên đã mắc vào điều mà cổ nhân đã từng phê phán là: Đạo (quy luật) vốn là tự nó đã như thế, càng giải thích về nó nhiều

lời (ý nói sự giải thích không đúng bản chất của nó) càng làm cho Đạo trở nên khó hiểu.

## **2. Vị trí của hành thổ trong ngũ hành không nhất định theo một thuận tự.**

Trong ngũ hành, vị trí và phương hướng của hành thổ tùy theo các quy luật chứa nó khác nhau, như sau:

- Ngũ hành trong hậu thiên bát quái, hành thổ ở đông bắc (cấn), tây nam (khôn).
- Ngũ hành ở Hà đồ, Lạc thư, hành thổ ở trung ương (số 5 và 10), lại còn ở cả đông bắc (số 8), và tây nam (số 2).
- Ngũ hành ở Hồng phạm và Trâu Diễn, hành thổ ở trung ương.
- Ngũ hành ở Nguyệt lệnh, hành thổ ở trung ương và tây nam.
- Ngũ hành theo Đồng Trọng Thư thì hành thổ ở tây nam.
- Ngũ hành ở lục khí thì hành thổ ở các năm sửu, mùi.
- Ngũ hành ở ngũ vận, hành thổ ở các năm giáp, kỷ.
- Ngũ hành ở thập thiên can, hành thổ ở mậu, kỷ.
- Ngũ hành ở thập nhị địa chi, hành thổ ở thìn, tuất, sửu mùi.

Do chưa một tài liệu nào nói về bản chất của ngũ hành nói chung, cũng như nói về bản chất của hành thổ nói riêng, cho nên những vị trí khác nhau của hành thổ trong ngũ hành ở các quy luật khác nhau như trên đã là chỗ vướng mắc nhất của các nhà nghiên cứu.